

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: oponent

Autor/ka práce: Tereza Kočová

Název práce: Vliv existence vietnamských restaurací na pocit důstojnosti vietnamských imigrantů v ČR

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Grygar, PhD.

Oponent/tka: Mgr. et Mgr. Markéta Blažejovská

Navržené hodnocení: nedostatečně

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Tereza Kočová se chce zaměřit na téma lidské důstojnosti a na pocity vietnamských imigrantů, které může vyvolávat provozování vietnamské restaurace. Klade si otázky: Jak se staví k hodnocení své restaurace? Jak sami hodnotí svou práci? A zejména (na str. 11), jak působí na důstojnost vietnamských imigrantů to, že je vietnamské jídlo oblíbené mezi Čechy.

Autorce se bohužel nedaří dostat se k tématu lidské důstojnosti a její závěry se týkají převážně oblíbenosti vietnamské restaurace, kde výzkum provedla, a kvality tamějšího jídla.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Teoretická část práce začíná historií vietnamské migrace do ČR, kde Tereza Kočová nabízí velmi ucelenou, zajímavou a přehledně strukturovanou rešerši dosavadních studií na toto téma. Tyto první kapitoly jsou velmi zdařilé a pracují v podstatě s veškerou relevantní literaturou k tématu. Co naopak dobře zpracováno bohužel není, to je konceptualizace klíčových analytických pojmů, s nimiž chce autorka nakládat, zejména lidské důstojnosti, ale také vztahu jídla a kultury.

„Definovat důstojnost není jednoduché,“ píše autorka (str. 13), přesto věnuje konceptualizaci jen jeden a půl strany a bohužel to nestačí pro vytvoření dostatečného analytického aparátu k analýze biografického rozhovoru ani zúčastněného pozorování. Tereza Kočová pracuje s předpoklady, pro něž nemá dostatečnou teoretickou oporu, a sice:

1. pokud mi chutná jídlo, které mi někdo uvařil, vyjadřuji sympatie k jeho kultuře (str. 12)
2. přítomnost vietnamských restaurací znamená respekt k tradicím dané kultury (str. 14)

Autorka předpokládá, že „obyčejně nám připravují pokrmy lidé, kteří nás mají rádi, kteří nás pozvali k sobě domů na návštěvu a chtějí nás pohostit tím, co jim samotným chutná“, a tak kreslí vratkou linku mezi jídlem a důstojností. Vůbec naopak nepracuje s možným opačným výkladem, kdy ten, kdo nám vaří, je v podřízené pozici služebníka, což naopak jeho důstojnosti nijak přispívá nemusí. Tento alternativní výklad by přitom mnohem lépe korespondoval například s rozšířenou praxí, kdy Češi tykají vietnamským obchodníkům a situaci nákupu ve vietnamské večerce naopak využívají k demonstraci své nadřazenosti. Stejně tak to, že Petr tráví v restauraci veškerý čas (str.

24) mnohem spíše odpovídá běžnému standardu u Vietnamců v Česku, než že by to bylo důkazem o tom, že restaurace je pro Petra něčím speciálním, jak píše autorka.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Tereza Kočová využila pro svůj výzkum biografický rozhovor a zúčastněné pozorování, které doplňovala o příležitostné rozhovory se zákazníky restaurace. Je velká škoda, že provedla rozhovor jen s jedním Vietnamcem – majitelem dané restaurace. Jazyková bariéra jí neumožnila mluvit se dvěma zaměstnanci, přitom poměrně důležité zjištění by mohl přinést právě rozhovor s migranty, kteří nemluví jazykem dané země (byť by proběhl s překladatelem). Bylo by zajímavé vědět, jestli jim také přináší práce v restauraci pocit důstojnosti, stejně jako jejímu majiteli? Anebo je pocit důstojnosti, který autorka pozoruje, spjat s jazykem, případně sociálním postavením majitele? Zajímavé by mohlo být rovněž vyzpovídat i další členy Petrovy rodiny – jak oni prožívají svoje postavení v české společnosti, přináší jim rodinný podnik pocit důstojnosti? Představme si modelovou situaci, kdy by Petrovy děti například studovaly právo nebo lékařství – budou se stydět za svého otce, že vaří v restauraci (rovněž časté téma druhé generace Vietnamců v Česku).

Zúčastněnému pozorování věnovala autorka velké úsilí, dokonce se nechala v restauraci zaměstnat a nepochybně se jí podařilo získat velké množství výzkumných dat. Bohužel ovšem nebyla dostatečně vybavena analytickými koncepty, které by jí umožnily nakládat se sociální realitou kriticky tak, aby mohla vzniknout zajímavá analýza. Je příznačné, že analytická kapitola dostala název „shrnutí získaných informací“.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Ačkoliv autorka píše poutavě, většina textu se týká kvality vietnamského jídla v dané restauraci a spokojenosti zákazníku mnohem spíše než pocitů důstojnosti, které se měly stát tématem práce. Nejzávažnější problém spatřuji v tom, že autorka se vůbec nebavila s hlavním informátorem Petrem o důstojnosti – na toto téma se v biografickém rozhovoru nedostalo (jak je zřejmé z příloh). Na str. 24 tak například sama vyvozuje nepříliš korektně, že pokud si lidé žádají pochvalu kuchaře (Petra), zřejmě mu to přináší „pocit nalezení životního cíle, uspokojení své role a tím je posílen jeho pocit důstojnosti a integrace“. Důstojnost je něco, co připisuje autorka Petrovi zvenčí, namísto aby zjišťovala žitou zkušenost aktérů, které chce zkoumat.

Krátké rozhovory se zákazníky restaurace dokazují, že lidem chutná, ale důkazů o respektu k vietnamské kultuře jako takové zde najdeme mnohem méně. Vzkazy kuchaři lze těžko považovat za vyjádření sympatií k vietnamskému národu či etniku. Stejně tak není možné neproblematicky přijmout jako fakt, že návštěva vietnamské restaurace formuje pozitivní představu o vietnamské kultuře (str. 32). Ani v krátkých rozhovorech se zákazníky se totiž autorka nedostala k tématu jejich názoru na Vietnamce jako takové nebo vietnamskou kulturu – týkaly se výhradně jídla.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Autorčinou silnou stránkou je stylistika, ale práce by měla projít jazykovou korekturou – velmi často chybí čárky na konci vět vložených a bohužel velmi časté jsou chyby ve shodě přísudku s podměttem a další hrubé chyby. Autorka nedodržuje citační normu v seznamu literatury (není vždy uvedeno nakladatelství a místo vydání, záznamy se rozcházejí v úpravě).

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Je třeba ocenit autorčin zájem o dané téma a její odhodlání skutečně dlouhodobě se pohybovat v terénu a dokonce pracovat v dané restauraci. Nicméně, aby se mohla stát rovněž analytičkou, musí vstupovat do terénu vybavena mnohem širšími analytickými nástroji než doposud.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Autorka by měla objasnit, proč se domnívá, že obliba vietnamského jídla vyjadřuje obdiv a respekt k vietnamské kultuře jako takové. (Platí totéž v případě obliby kebabu a respektu ke kultuře arabské? Vyjadřuje nechuť k českému jídlu despekt k české kultuře?)

Dále by měla autorka vyjasnit, zda přímo s Petrem mluvila někdy na téma důstojnosti – co si pod tím představuje, zda prožívá svůj život jako důstojný, zda důstojnost je pro něj spojena s provozem vietnamské restaurace.

Celkové hodnocení práce:

Práci hodnotím jako nedostatečnou a nedoporučuji ji k obhajobě. Pro autorku by neměl být problém rozpracovat téma důstojnosti, které ji zajímá, provést rozhovory na dané téma s informátorem Petrem, ale rovněž jeho kolegy v restauraci, případně jeho rodinnými příslušníky, a předložit nakonec zajímavou a sociologicky relevantní práci.

Datum: 4.6.2015

Podpis:

Marka Rejzla